

**Заданні 1 этапу рэспубліканскай алімпіяды па вучэбных прадметах
“Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”**

IX клас

2021/2022 навучальны год

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы											

Заданне 1. Вызначце, на які склад падае націск у формах назоўнага склону прыведзеных у табліцы слоў, калі яны ўжываюцца ў множным ліку і ў спалучэнні з лічэбнікамі *два (дзе), тры, чатыры*. Парадкавы нумар націскага склада ў словаформе і літару, што абазначае націскны гук, запішыце ў адпаведным слупку паводле ўзору, паказанага для слова *качарга*.

Максімальны бал – 3.

Адзіночны лік	Множны лік	3 лічэбнікамі 2, 3, 4
Узор: <i>качарга</i>	2, э	3, і
конь		
год		
галава		

Заданне 2. Выпраўце ў тэксце арфаграфічныя і пунктуацыйныя памылкі.

Максімальны бал – 9.

Недаўна яшчэ тут шумела залатым калосем збажына, а над ёй, ў шырокім блакіце неба, незмоўклымі званочкамі ліліся песьні вясновых жаўрукоў.

У канцы лета жыта сжалі, і па ўсім поле паставілі залацістыя сцірты духмянай саломы.

У адно верасьнёўскае ранне ўвесь ржэўнік раптам застракаеў рамонкам. Яго столькі тут закрасавала, што поле зрабілася белае.

Летам густая збажына усё цяпло забірала недаючы кветкам падняць да сонца свае белыя галоўкі. Цяпер жа рамонкі дружна застракацелі на пачэрнелым ржэўніку.

Заданне 3. Упішыце кожную пару слоў у адпаведны слупок табліцы.

Максімальны бал – 5.

Абкапаць – абкапаць, вялікі – велічэзны, грубка – групка, звычайны – звычайны, значь – значь, козка – коска, круціцца – кружыцца, начынка – начынне, піла – піла, прыклад – прыклад.

сінонімы:	
паронімы:	
амографы:	
амафоны:	

амаформы:	
------------------	--

Заданне 4. На аснове прапанаванага фразеалагізма ўзнавіце прыказку.

Максімальны бал – 5.

1) маўчанне золата.	
2) спатрэбіцца вады напіцца	
3) пагнацца за двума зайцамі	
4) конь на чатырох нагах	
5) ранняя птушка	

Заданне 5. Якімі членамі сказа з’яўляюцца падкрэсленыя дзеясловы? Запішыце.

Максімальны бал – 5.

Сказы	Тэрміны
1. Я пакідаў маленства край, дзе жыў жыццём вясёлым, прыйшла і мне чарга <u>бывай</u> сказаць лясам і долу.	
2. Лясныя рэкі вучылі <u>плаваць</u> , а лес карміў нас, сушыў анучы.	
3. Зімовы холад <u>пачынаў прабіраць</u> дзеда Талаша.	
4. На другі дзень Васіля ўпершыню выклікалі <u>працаваць</u> .	
5. У вас заўсёды будуць вялікія шансы <u>паступіць</u> у ВНУ, калі вы пішаце тэст па беларускай мове.	

Заданне 6. Запішыце па-беларуску.

Максімальны бал – 5.

1. Не отвлекайте водителя во время дорожного движения.

2. Посетители, внимание! Мокрый пол.

3. Дверь открывается автоматически.

4. Осторожно, на улице злая собака!

5. С глубоким уважением, добро пожаловать!

Заданне 7. Вядомы мовазнаўца Алесь Каўрус сцвярджае, што ў вуснай і пісьмовай мове нярэдка выпадкі празмернасці выражэння (таўталагія, плеаназм). Падкрэсліце ў прапанаваных сказах неабавязковыя, лішнія словы.

Максімальны бал – 3.

Хлопцы выйшлі на ўзлесак, і ад яго праставалі напрамкі праз вузкую лапіну поля. 2. На старой ліпе з усіх сіл шчыравалі буслы. 3. Старанная праца кіпіць на заводзе. 4. Выдавецтва планавала сваю работу і выпускала падручнікі і вучэбныя дапаможнікі выключна толькі на рускай мове. 5. Марыля шчаслівымі ад радасці вачыма глядзела на сваіх дзетак. 6. Дзядзька Антось безвынікова стукаў у дзверы розных службовых інстанцый і не мог ніяк адчыніць іх.

Заданне 8. Перабудуйце двухсастаўныя сказы ў сінанімічныя безасабовыя.

Максімальны бал – 5.

1) Зімою я сню пра лета, а летам – зноў пра зіму.

2) Ноччу ўжо бывае мароз.

3) Я так хачу пагрэцца сёння каля тваёй цёплай душы.

4) Набліжаўся вечар.

5) У гэты пагодлівы вечар я думала пра першую сустрэчу з Іванам Навуменкам.

Заданне 9. Устанавіце, да якога віду лірыкі адносяцца вершы.

Максімальны бал – 2.

Аўтар, назва твора	Від лірыкі
1. У.Караткевіч “Беларуская Песня”	
2. М.Танк “Шчасце”	
3. А.Куляшоў “Бывай”	
4. Я.Купала “Спадчына”	

Заданне 10. Закончыце вершаваныя радкі. З якога яны твора? Назавіце аўтара.

Максімальны бал – 3.

І тчэ, забыўшыся, рука,
Заміж персідскага ўзора...

Назва твора _____ Аўтар _____

Буду ў далёкім краю я нудзіцца,
Ў сэрцы любоў затаіўшы сваю;
Кожную ночку на зорку дзівіцца...

Назва твора _____ Аўтар _____